Protokół kontroli

Ministerstwa Finansów

adres: Warszawa ul. Świętokrzyska 12

regon 000002217

(dalej zwanego Ministerstwem)

Ministrem Finansów w okresie objętym kontrolą był Pan Mirosław Gronicki (do 31.10.2005 r.) oraz Pani Teresa Lubińska. Wiceministrem nadzorującym udzielanie dotacji na restrukturyzację zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego oraz likwidację kopalń była Pani Sekretarz Stanu Elżbieta Suchocka-Roguska.
W trakcie kontroli funkcję Ministra Finansów sprawowała Pani Zyta Gilowska.

Kontrolę przeprowadzili:

- Wojciech Graca – główny specjalista kontroli państwowej z Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach na podstawie upoważnienia nr 047793 oraz 047795 z dnia 2.01.2005 r. w okresie od 8.03.2006 r. do 24.04.2006 r., z przerwami w dniach: 13, 17-27 marca oraz od 3 do 11, od 13 do 19 i 20 kwietnia 2006 r.
- Mariusz Marquardt – główny specjalista kontroli państwowej z Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach na podstawie upoważnienia nr 047799 oraz 047794 z dnia 2.01.2006 r. w okresie od 8.03.2006 r. do 24.04.2006 r., z przerwą w dniach: 9.03.2006 r. do 23.04.2006 r.

[dowód: akta kontroli s. 1-4]

Przedmiotem kontroli było:

Wykorzystanie dotacji budżetowych na restrukturyzację zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego w 2005 r., z uwzględnieniem środków pożyczki Banku Światowego oraz likwidacja kopalń węgla kamiennego w 2005 r. z uwzględnieniem wykorzystania dotacji budżetowych, w tym pożyczki Banku Światowego.

W toku kontroli ustalono co następuje:

u

1. Przygotowanie organizacyjne Ministerstwa do realizacji zadań związanych z obsługą pożyczek Banku Światowego.

Przygotowanie organizacyjne Ministerstwa do obsługi pożyczki na łagodzenie skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego oraz likwidację kopalń nie uległo zmianie w stosunku do roku 2004. Zadania w tym zakresie realizowały departamenty: Polityki Zagranicznej oraz Finansów Gospodarki Narodowej. Dla celów obsługi pożyczek Banku Światowego na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego nie została opracowana odrębna procedura ani specjalna instrukcja.

[dowód: akta kontroli s. 5-9]

Obieg dokumentów w ramach obsługi pożyczek był następujący:

- Ministerstwo Finansów otrzymuje aplikację o wypłatę środków z rachunku pożyczki w Banku Światowym - przygotowaną i podpisaną przez osobę upełnomocnioną z Ministerstwa Gospodarki; aplikacja jest następnie podpisywana przez osobę upełnomocnioną przez Ministra Finansów do dysponowania środkami pożyczki; tak podpisana aplikacja jest przekazywana do realizacji do Banku Światowego.
- Ministerstwo Gospodarki, po uzyskaniu z Ministerstwa Finansów informacji o stanie rachunku specjalnego (kopia wyciągu z rachunku), występuje z wnioskiem do Ministra Finansów o przekazanie środków finansowych z rachunku specjalnego na rachunek budżetu państwa.
- Ministerstwo Finansów przygotowuje dyspozycję przelewu środków finansowych z rachunku specjalnego pożyczki na rachunek budżetu państwa; dyspozycja jest podpisywana przez dwie osoby upełnomocnione przez Ministra Finansów do dysponowania środkami na rachunku specjalnym (zgodnie z kartą wzoru podpisów przygotowaną dla NBP).
- Informacja o przelewie środków z rachunku specjalnego na rachunek budżetu państwa jest przekazywana do Ministerstwa (wyciąg z NBP, informujący jednocześnie o stanie rachunku specjalnego); informacja o przelewie środków jest jednocześnie podstawą do parafowania decyzji w sprawie zmian w budżecie państwa przygotowywanych przez Departament Finansów Gospodarki Narodowej Ministerstwa Finansów.

[dowód: akta kontroli s. 5-9]

1.2. Departament Finansów Gospodarki Narodowej.

W Departamencie Finansów Gospodarki Narodowej (dalej zwanym DFGN), którego Dyrektorem był Pan Zbigniew Boniuszko, obsługą pożyczek zajmował się Wydział Finansowania Programów Gospodarczych (dalej zwany WFPG). Zadania WFPG obejmowały m.in.:

- Przygotowywanie analiz programów sektorowych oraz innych zadań gospodarczych pod kątem ich zasilania finansowego z budżetu państwa oraz ocena w zakresie zgodności z polityką finansową państwa,
- Dokonywanie oceny polityki dotacyjnej do zadań gospodarczych,
- Planowanie wydatków budżetowych na dotacje do zadań gospodarczych,
- Koordynowanie wydatków budżetowych w ramach działu 100 – górnictwo i kopalnictwo,
- Opiniowanie programów sektorowej polityki gospodarczej oraz programów restrukturyzacji przemysłu wydobywczego, przetwórczego, transportu, łączności oraz innych obszarów istotnych dla gospodarki narodowej,

- Przygotowywanie analiz i ocen m.in. na temat sytuacji ekonomiczno-finansowej górnictwa węgla kamiennego i hut, zakresu i form pomocy publicznej oraz monitorowania realizacji programów rządowych.

[dowód: akta kontroli s. 10-32]

W okresie objętym kontrolą Naczelnikiem WFPG był Pan Artur Kawaler. W ramach WFPG sprawy związane z obsługą pożyczki prowadziła Pani Gabriela Balawejder. Do zakresu jej obowiązków wchodziła, oprócz spraw związanych z górnictwem węgla kamiennego, problematyka restrukturyzacji hutnictwa żelaza i stali oraz współudział w przygotowaniu aktów prawnych oraz polityki państwa wobec sektora siarki i koksownictwa.

[dowód: akta kontroli s. 27-32]

1.3. *Departament Polityki Zagranicznej.*

W Departamencie Polityki Zagranicznej (dalej zwanym DPZ), którego Dyrektorem był pan Jacek Tomorowicz, obsługą pożyczki zajmował się Wydział Międzynarodowych Instytucji Finansowych (dalej zwany WMIF), podlegający Zastępcy Dyrektora DPZ Pani Agnieszce Rudniak-Jancewicz. Zadania WMIF obejmowały m.in.:

- Koordynację współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi (w tym z Bankiem Światowym),
- Planowanie i realizację płatności z tytułu pożyczek z międzynarodowych instytucji finansowych,
- Ewidencję wykorzystania i przepływów finansowych w ramach pożyczek zaciągniętych w międzynarodowych instytucjach finansowych,
- Opracowanie zestawień zadłużenia Polski wobec międzynarodowych instytucji finansowych (...),

[dowód: akta kontroli s. 33-40]

Naczelnikiem WMIF był Pan Karol Szmaj. W ramach Wydziału obsługą pożyczki zajmowała się Pani Grażyna Strzępek, której zakres obowiązków obejmował, poza nadzorem nad współpracą z Bankiem Światowym, realizacją i obsługą umów kredytowych z Bankiem Światowym także współpracę przy przygotowywaniu danych zbiorczych i zestawień w zakresie kredytów i pożyczek z międzynarodowych instytucji finansowych oraz współpracę z NBP w zakresie zawartych i gwarantowanych przez rząd RP umów kredytowych z międzynarodowymi instytucjami finansowymi.

[dowód: akta kontroli s. 33-40]

2. Sposób weryfikacji przez MF dokumentów otrzymywanych z MGiP/ARP, przekazywanych następnie do BŚ.

Według pkt. V.10. Instrukcji Operacyjnej dla wykonania umowy pożyczki na łagodzenie skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego oraz 4.1.11. Instrukcji Operacyjnej dla wykonywania pożyczki na likwidację kopalń Ministerstwo miało dokonywać weryfikacji raportów FMR. W sprawie weryfikacji wniosków Agnieszka Rudniak-Jancewicz wyjaśniła:

Zgodnie z pkt V.10. Instrukcji Operacyjnej dla wykonania umowy pożyczki na „Łagodzenie Skutków Restrukturyzacji Zatrudnienia w Górnictwie Węgla Kamiennego" – umowa z dnia 14.04.2004 r. Ministerstwo Finansów weryfikuje raporty FMR pod względem ich rachunkowej poprawności i zgodności z wnioskiem o wypłatę środków z Banku Światowego. Weryfikacja raportów FMR może być dokonana przez audytorów (zgodnie z umową będzie to NIK) na podstawie źródłowych dokumentów z kopalń i ARP.

[dowód: akta kontroli s. 33-40]

3. Restrukturyzacja zatrudnienia

3.1. *Obroty na rachunku specjalnym .*

Zgodnie z pkt. V.10. Instrukcji Operacyjnej dla wykonania umowy pożyczki na łagodzenie skutków restrukturyzacji zatrudnienia w górnictwie węgla kamiennego upoważnieni przedstawiciele Ministerstwa mieli kontrasygnować wniosek o wypłatę z pożyczki. Następnie wniosek miał być przekazany do Departamentu Kredytowego Banku Światowego w ciągu 45 dni od zakończenia kwartału. W przypadku dostarczenia wniosku o wypłatę z raportami FMR do Biura Banku Światowego w Warszawie należało brać pod uwagę czas na dostarczenie poczty do Waszyngtonu. W Ministerstwie upoważnienie do kontrasygnowania miała Pani Elżbieta Suchocka-Roguska – Sekretarz Stanu.

[dowód: akta kontroli s. 41-42]

Kolejne wnioski (application for withdrawal) kontrasygnowały:

Nr aplikacji	Data na aplikacji	Kwota w EUR	Osoba kontrasygnująca wniosek
7	30.05.2005 r.	1 041 765,97	Elżbieta Suchocka-Roguska
9	brak daty na aplikacji	14 173 807,34	Elżbieta Suchocka-Roguska
11	brak daty na aplikacji	3 766 360,65	Elżbieta Suchocka-Roguska
	Razem	18 981 933,96	

[dowód: akta kontroli s. 43-48]

W sprawie nie wpisywania daty na aplikacjach Pani Agnieszka Rudniak-Jancewicz Zastępca Dyrektora DPZ udzieliła następujących wyjaśnień:

Wpisywanie dat na aplikacjach nie jest wymogiem koniecznym, ponieważ nie decyduje o terminie otrzymania w/w Aplikacji przez Bank ani o terminie rozpatrywania wniosku kredytowego przez Bank. Data na Aplikacji byłaby jedynie informacją dla Ministra Finansów o terminie wystawienia wniosku przez Ministerstwo Gospodarki.

Każda Aplikacja wysyłana jest do Banku Światowego z pismem przewodnim (kopie w/w pism dostarczone zostały kontrolerowi NIK), które posiada datę wystawienia i datę potwierdzenia otrzymania z Warszawskiego Biura BŚ

[dowód: akta kontroli s. 181-182]

Zgodnie z ww. zapisem Instrukcji Operacyjnej oraz zapisem zawartym w Artykule IV Sekcja 4.02 litera (b) Umowy Pożyczki (numer 7224-POL) na łagodzenie skutków restrukturyzacji zatrudnienia w Górnictwie Węgla Kamiennego, każdy kolejny FMR powinien być dostarczony do banku nie później niż przed upływem terminu 45 dni po kolejnych kwartałach kalendarzowych i winien obejmować te okresy.

Aplikacje wraz z FMR-ami były przekazywane przez DPZ pismami do Banku Światowego Biura w Warszawie w następujących terminach:

- Aplikacja nr 7 – 6 czerwca 2005 r. tj. 67 dni po zakończeniu I kwartału (data pisma 6 czerwca 2005 r.),
- Aplikacja nr 9 – 22 sierpnia 2005 r. tj. 52 dni po zakończeniu II kwartału (data pisma 18 sierpnia 2005 r.),
- Aplikacja nr 11 – brak daty (data pisma 31 października 2005 r.).

[dowód: akta kontroli s. 49-57]

W tej sprawie Pani Agnieszka Rudniak-Jancewicz Zastępca Dyrektora DPZ podała:

W odpowiedzi na pismo w sprawie raportowania do Banku Światowego wydatków poniesionych z kredytów Banku Światowego 7224-0 POL Projekt Łagodzenia Skutków Społecznych Reform w Sektorze Górnictwa Węgla Kamiennego i 7247-0 POL Projekt Finansowania Procesu Likwidacji Kopalń Węgla Kamiennego uprzejmie informuję, że Bank

Światowy jako datę otrzymania korespondencji przyjmuje dzień dostarczenia jej do Warszawskiego Biura BŚ.

Jednocześnie informuję, że poczta do Waszyngtonu jest odbierana przez kuriera i wysyłana tylko raz w tygodniu, w poniedziałki.
Pragnę zwrócić uwagę, że Bank Światowy nie zgłaszał ani razu zastrzeżeń co do terminowości dostarczania raportów.

[dowód: akta kontroli s. 181-182]

Kwoty wypłat miały podstawę w następujących, zatwierdzonych wnioskach Ministerstwa Gospodarki:

Lp.	Data	Nr wniosku	Kwota (PLN)
1.	01.02.2005 r.	DBE-XIII-073-408-AW/05	9 302 706,00
2.	01.03.2005 r.	DBE-XIII-073-883-AW/05	9 961 406,00
3.	29.03.2005 r.	DBE-XIII-073-1292-AW/05	9 144 268,00
4.	27.04.2005 r.	DBE-XIII-073-1771-AW/05	9 864 560,00
5.	30.05.2005 r.	DBE-XIII-073-2302-AW/05	9 903 873,00
6.	30.06.2005 r.	DBE-XIII-073-2833-AW/05	10 028 077,00
7.	26.07.2005 r.	DBE-XIII-073-3197-AW/05	10 315 446,00
8.	25.08.2005 r.	DBE-XIII-073-3627-AW/05	10 394 411,00
9.	27.09.2005 r.	DBE-XIII-073-4053-AW/05	10 388 948,00
10.	27.10.2005 r.	DBE-XIII-073-4448-AW/05	9 887 246,00
11.	17.11.2005 r.	DBE-XIII-073-4645-AW/05	15 767 590,00
12.	20.12.2005 r.	DBE-XIII-073-5131-AW/05	15 403 900,00
	Suma:		**130 362 431,00**

[dowód: akta kontroli s. 58-98]

Środki z pożyczki Banku Światowego były przewidziane w budżecie państwa jako rezerwa celowa (część 83, dział 758 rozdział 75818). Po przekazaniu środków przez Bank, Ministerstwo Gospodarki zwracało się do Ministra Finansów o uruchomienie tych środków. Przeniesienie z rezerwy celowej do części 20 dział 100 rozdział 10001 § 2583 następowało w drodze decyzji Ministra Finansów. W roku 2005 nie dokonywano korekt w wyniku zwrotów nie wykorzystanej dotacji – zwroty części dotacji nie wykorzystanej przez przedsiębiorstwa górnicze uwzględniano w kolejnej decyzji. W roku 2005 (do dnia 31.12.2005 r.) dokonano, na wniosek Ministra Gospodarki następujących przeniesień środków z rezerwy celowej:

Lp.	Decyzja	Kwota (w zł)	W tym ze zwrotów	Kwota decyzji bez zwrotów
1.	GN5/GB/4500-4/2005/357 z dnia 10.02.2005 r.	9 770 712,00	468 006,00	9 302 706,00
2.	GN5/GB/4500-6/2005/701 z dnia 15.03.2005 r.	9 961 406,00	0,00	9 961 406,00
3.	GN5/GB/4500-13/2005/1147 z dnia 7.04.2005 r.	9 804 334,00	660 066,00	9 144 268,00
4.	GN5/GB/4500-23/2005/1635 z dnia 4.05.2005 r.	9 911 340,00	46 780,00	9 864 560,00
5.	GN5/GB/4500-50/2005/2177 z dnia 9.06.2005 r.	9 977 810,00	73 937,00	9 903 873,00
6.	GN5/GB/4500-40/2005/2411 z dnia 6.07.2005 r.	10 030 417,00	2 340,00	10 028 077,00
7.	GN5/GB/4500-47/2005/2880 z dnia 2.08.2005 r.	10 321 100,00	5 654,00	10 315 446,00
8.	GN5/GB/4500-62/2005/3530 z dnia 2.09.2005 r.	10 394 411,00	0,00	10 394 411,00
9.	GN5/GB/4500-70/2005/4380 z dnia 7.10.2005 r.	10 390 778,00	1 830,00	10 388 948,00
10.	GN5/GB/4500-81/2005/5226 z dnia 9.11.2005 r.	10 371 676,00	484 430,00	9 887 246,00

11.	GN5/GB/4500-87/2005/5662 z dnia 29.11.2005 r.	15 767 590,00	0,00	15 767 590,00
12.	GN5/GB/4500-92/2005/656 z dnia 23.12.2005 r.	15 403 909,00	9,00	15 403 900,00
	Razem:	**132 105 483,00**	**1 743 052,00**	**130 362 431,00**

[dowód: akta kontroli s. 99]

Wypłaty z konta specjalnego pożyczki w NBP w całości trafiały na konto dla przychodów i rozchodów budżetu państwa (finansowanie zagraniczne), przelewami w następujących terminach i kwotach:

Przelewy na konto budżetu państwa – NBP 85 10101010-0046-0413-3920-0000		
Lp.	**Data**	**Kwota (PLN)**
1.	07.02.2005 r.	9 302 706,00
2.	08.03.2005 r.	9 961 406,00
3.	04.04.2005 r.	9 144 268,00
4.	28.04.2005 r.	9 864 560,00
5.	03.06.2005 r.	9 903 873,00
6.	01.07.2005 r.	10 028 077,00
7.	28.07.2005 r.	10 315 446,00
8.	30.08.2005 r.	10 394 411,00
9.	03.10.2005 r.	10 388 948,00
10.	31.10.2005 r.	9 887 246,00
11.	18.11.2005 r.	15 767 590,00
12.	21.12.2005 r.	15 403 900,00
	Suma:	**130 362 431,00**

[dowód: akta kontroli s. 58-98]

3.2. *Kursy wymiany stosowane przy wypłatach z rachunku specjalnego do budżetu.*

Kolejne wypłaty z konta specjalnego pożyczki przeliczane były po następujących kursach:

Lp.	**Data**	**Kwota (EUR)**	**Kurs**	**Kwota (PLN)**
1.	07.02.2005 r.	2 334 372,04	3,9851	9 302 706,02
2.	08.03.2005 r.	2 564 794,67	3,8839	9 961 406,00
3.	04.04.2005 r.	2 239 376,01	4,0834	9 144 268,00
4.	28.04.2005 r.	2 327 535,27	4,2382	9 864 560,00
5.	03.06.2005 r.	2 397 219,59	4,1314	9 903 873,00
6.	01.07.2005 r.	2 482 135,84	4,0401	10 028 077,00
7.	28.07.2005 r.	2 505 025,86	4,1179	10 315 446,00
8.	30.08.2005 r.	2 556 421,79	4,0660	10 394 411,00
9.	03.10.2005 r.	2 652 542,51	3,9166	10 388 948,00
10.	31.10.2005 r.	2 478 006,52	3,9900	9 887 246,00
11.	18.11.2005 r.	3 961 307,91	3,9804	15 767 590,00
12.	21.12.2005 r.	4 008 196,51	3,8431	15 403 900,00
	Suma:	**32 506 934,52**		**130 362 431,02**

[dowód: akta kontroli s. 58-98]

Zgodnie z art. 5 pkt 6 umowy w sprawie sprzedaży i skupu walut obcych na obsługę zobowiązań i należności zagranicznych Skarbu Państwa oraz zasad realizacji tej obsługi, zawartej w dniu 12 stycznia 2004 r. pomiędzy NBP, a Ministrem Finansów oraz Aneksem Nr 3 do ww. umowy, rozliczenie operacji dokonywane było po kursach średnich NBP ustalonych w dniu roboczym poprzedzającym datę waluty.

[dowód: akta kontroli s. 100-107]

Kurs euro był zgodny z tabelami średnich kursów NBP:

Lp.	Tabela z dnia	Kurs Euro	Tabela numer:
1.	4.02.2005 r.	3,9851	25/A/NBP/2005
2.	7.03.2005 r.	3,8839	46/A/NBP/2005
3.	1.04.2005 r.	4,0834	64/A/NBP/2005
4.	27.04.2005 r.	4,2382	81/A/NBP/2005
5.	2.06.2005 r.	4,1314	105/A/NBP/2005
6.	30.06.2005 r.	4,0401	125/A/NBP/2005
7.	27.07.2005 r.	4,1179	144/A/NBP/2005
8.	29.08.2005 r.	4,0660	166/A/NBP/2005
9.	30.09.2005 r.	3,9166	190/A/NBP/2005
10.	28.10.2005 r.	3,9900	210/A/NBP/2005
11.	17.11.2005 r.	3,9804	222/A/NBP/2005
12.	20.12.2005 r.	3,8431	245/A/NBP/2005

[dowód: akta kontroli s. 108]

3.3. *Informowanie ARP o operacjach na rachunku specjalnym przez Ministerstwo.*

Ministerstwo nie przekazywało do Agencji Rozwoju Przemysłu, zwanej dalej ARP, informacji o operacjach na rachunku specjalnym. Wg pkt. V.4-5 „Instrukcji operacyjnej organizacji i obiegu dokumentacji źródłowej i wynikowej systemu monitorowania przepływu środków finansowych przeznaczonych na restrukturyzację zatrudnienia i roszczenia pracownicze wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003 – 2006", Ministerstwo miało przygotowywać raporty dotyczące konta specjalnego (Special Account Statement) i przekazywać do ARP do 15 dnia po zakończeniu kwartału. Ponadto Ministerstwo miało przekazywać na bieżąco informacje ARP o stanie środków na koncie specjalnym, transakcjach na koncie wraz z podaniem dat oraz kursów walutowych zastosowanych przy wymianie na PLN. W sprawie nie przekazywania do ARP informacji o operacjach na rachunku specjalnym Agnieszka Rudniak-Jancewicz wyjaśniła:

Ministerstwo Finansów, zgodnie ze wszystkimi zapisami umowy pożyczki, przy realizacji projektu jest zobowiązane do współpracy z Ministerstwem Gospodarki i Pracy i poprzez MGiP realizuje przekaz wszelkich informacji do ARP w Katowicach. ARP jest jednostką podległą Ministerstwu Gospodarki i Pracy. Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że współpraca Ministerstwa Finansów z Ministerstwem Gospodarki i Pracy przy realizacji kredytów Banku Światowego układa się bardzo dobrze, bez żadnych zbędnych opóźnień przy przekazywaniu dokumentów i informacji finansowych. Jednocześnie informuję, że w celu uniknięcia zbędnej i rozbudowanej procedury biurokratycznej Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Gospodarki i Pracy na roboczym spotkaniu w dniu 13 lipca 2004r. ustaliło, że wszelkie informacje i dokumenty dotyczące realizacji projektu będą przekazywane do ARP za pośrednictwem Ministerstwa Gospodarki i Pracy, sprawującego funkcję koordynatora projektu.

[dowód: akta kontroli s. 33-40]

3.4. *Saldo rachunku specjalnego na dzień 31.12.2005 r.*

Według wydruku NBP obrotów konta NBP nr 67101010236018611516978000, saldo na dzień 31.12.2005 r. wynosiło 5.156.619,70 EUR. Według raportów FMR w 2005 roku suma zasileń konta wynosiła 18.981.933,96 EUR, suma wypłat z tego konta wynosiła 32.506.934,52 EUR, natomiast saldo na początek roku wynosiło 18.681.620,26 EUR, co daje saldo na koniec roku 2005 również w kwocie 5.156.619,70 EUR.

[dowód: akta kontroli s. 109-110]

4. Likwidacja kopalń węgla kamiennego w 2005 r.

4.1. *Obroty na rachunku specjalnym*

Zgodnie z pkt. 3.1 b) 4. Instrukcji Operacyjnej dla wykonania umowy pożyczki na likwidacje kopalń w górnictwie węgla kamiennego Ministerstwo wyznaczyło osoby upoważnione do dokonywania transakcji na rachunku specjalnym. Upoważnieni przedstawiciele Ministerstwa mieli kontrasygnować wniosek o wypłatę z pożyczki. Następnie wniosek miał być przekazany do Departamentu Kredytowego Banku Światowego w ciągu 45 dni od zakończenia kwartału. W Ministerstwie upoważnienie do kontrasygnowania miała Pani Elżbieta Suchocka-Roguska – Sekretarz Stanu.

[dowód: akta kontroli s. 111-112]

Kolejne wnioski (application for withdrawal) kontrasygnowały:

Nr aplikacji	Data na aplikacji	Kwota w EUR	Osoba kontrasygnująca wniosek
1	brak daty na aplikacji	8 670 000,00	Elżbieta Suchocka-Roguska
2	brak daty na aplikacji	11 109 530,00	Elżbieta Suchocka-Roguska
4	brak daty na aplikacji	9 718 888,00	Elżbieta Suchocka-Roguska
6	brak daty na aplikacji	15 601 258,64	Elżbieta Suchocka-Roguska
	Razem	45 099 676,64	

[dowód: akta kontroli s. 113-118]

Zgodnie z ww. zapisem Instrukcji Operacyjnej oraz zapisem zawartym w Artykule IV Sekcja 4.02 litera (b) Umowy Pożyczki (numer 7247-POL) na likwidacje kopalń, każdy kolejny FMR powinien być dostarczony do banku nie później niż przed upływem terminu 45 dni po kolejnych kwartałach kalendarzowych i winien obejmować te okresy.

Aplikacje wraz z FMR-ami były przekazywane przez DPZ pismami do Banku Światowego Biura w Warszawie w następujących terminach:

- Aplikacja nr 1 – 17 styczeń 2005 r. (data pisma 17 styczeń 2005 r.),
- Aplikacja nr 2 – 11 marca 2005 r. (data pisma 11 marca 2005 r.),
- Aplikacja nr 4 – 20 maja 2005 r. tj. 50 dni po zakończeniu I kwartału (data pisma 20 maja 2005 r.),
- Aplikacja nr 6 – 22 sierpnia 2005 r. tj. 53 dni po zakończeniu II kwartału (data pisma 18 sierpnia 2005 r.).

[dowód: akta kontroli s. 119-123]

Wyjaśnienia w tej sprawie Pani Agnieszka Rudniak-Jancewicz Zastępcy Dyrektora DPZ zostały ujęte w pkt. 3.1 niniejszego protokołu.

Kwoty wypłat miały podstawę w następujących, zatwierdzonych wnioskach Ministerstwa Gospodarki i Pracy:

Lp.	Data	Nr wniosku	Kwota (PLN)
1.	23.03.2005 r.	DBE-XII-073-1236-BK/05	28 636 888,00
2.	07.04.2005 r.	DBE-XII-073-1399-BK/05	9 914 000,00

3.	29.05.2005 r.	DBE-XIII-073-1844-BK/05	8 380 904,00
4.	02.06.2005 r.	DBE-XIII-073-2370-BK/05	7 239 792,00
5.	04.07.2005 r.	DBE-XIII-073-2865-BK/05	5 289 144,00
6.	01.08.2005 r.	DBE-XIII-073-3299-BK/05	10 661 112,00
7.	31.08.2005 r.	DBE-XIII-073-3698-BK/05	10 636 472,00
8.	04.10.2005 r.	DBE-XIII-073-4127-MC/05	10 591 560,00
9.	28.10.2005 r.	DBE-XIII-073-4466-MC/05	14 623 224,00
10.	10.11.2005 r.	DBE-XIII-073-4576-MC/05	21 351 176,00
11.	17.11.2005 r.	DBE-XIII-073-4822-MC/05	10 011 001,00
	Suma:		**137 335 273,00**

[dowód: akta kontroli s. 124-161]

Środki z pożyczki Banku Światowego były przewidziane w budżecie państwa jako rezerwa celowa (część 83, dział 758 rozdział 75818). Po przekazaniu środków przez Bank, Ministerstwo Gospodarki zwracało się do Ministra Finansów o uruchomienie tych środków. Przeniesienie z rezerwy celowej do części 20 dział 100 rozdział 10001 § 2583 następowało w drodze decyzji Ministra Finansów. W roku 2005 (do dnia 31.12.2005 r.) dokonano, na wniosek Ministra Gospodarki następujących przeniesień środków z rezerwy celowej:

Numer decyzji Ministra Finansów	**Data**	**Kwota w zł**
GN/GB/4500-12/2005/1065	07.04.05	28 636 888,00
GN/GB/4500-12/2005/177/1342	20.04.05	9 914 000,00
GN/GB/4500-28/2005/218/1739	11.05.05	8 380 904,00
GN5/GB/4500-33/05/2228	09.06.05	7 239 792,00
GN5/GB/4500-44/05/2481	14.07.05	5 289 144,00
GN5/GB/4500-48/05/2921	11.08.05	10 661 112,00
GN5/GB/4500-64/05/3698	09.09.05	10 636 472,00
GN5/GB/4500-73/4535	17.10.05	10 591 560,00
GN5/GB/4500-82/05/5412	10.11.05	14 623 224,00
GN5/GB/4500-86/05/569	15.11.05	21 351 176,00
GN5/GB/4500-94/05/5932	12.12.05	10 011 001,00
Razem		**137 335 273,00**

[dowód: akta kontroli s. 162-172]

Wypłaty z konta specjalnego pożyczki w NBP w całości trafiały na konto dla przychodów i rozchodów budżetu państwa (finansowanie zagraniczne), przelewami w następujących terminach i kwotach:

Przelewy na konto budżetu państwa – NBP 85 10101010-0046-0413-3920-0000		
Lp.	**Data**	**Kwota (PLN)**
1.	31.03.2005 r.	28 636 888,00
2.	18.04.2005 r.	9 914 000,00
3.	09.05.2005 r.	8 380 904,00
4.	10.06.2005 r.	7 239 792,00
5.	12.07.2005 r.	5 289 144,00
6.	04.08.2005 r.	10 661 112,00
7.	05.09.2005 r.	10 636 472,00
8.	12.10.2005 r.	10 591 560,00
9.	03.11.2005 r.	14 623 224,00
10.	15.11.2005 r.	21 351 176,00
11.	02.12.2005 r.	10 011 001,00
	Suma:	**137 335 273,00**

[dowód: akta kontroli s. 124-161]

4.2. *Kursy wymiany stosowane przy wypłatach z rachunku specjalnego do budżetu.*

Kolejne wypłaty z konta specjalnego pożyczki przeliczane były po następujących kursach:

Lp.	Data	Kwota (EUR)	Kurs	Kwota (PLN)
1.	31.03.2005 r.	6 951 882,12	4,1193	28 636 888,00
2.	18.04.2005 r.	2 399 438,50	4,1318	9 914 000,00
3.	09.05.2005 r.	2 019 981,68	4,1490	8 380 904,00
4.	10.06.2005 r.	1 793 137,34	4,0375	7 239 792,00
5.	12.07.2005 r.	1 294 296,83	4,0865	5 289 144,00
6.	04.08.2005 r.	2 613 530,10	4,0792	10 661 112,00
7.	05.09.2005 r.	2 676 043,98	3,9747	10 636 472,00
8.	12.10.2005 r.	2 737 332,33	3,8693	10 591 560,00
9.	03.11.2005 r.	3 690 031,04	3,9629	14 623 224,00
10.	15.11.2005 r.	5 343 404,57	3,9958	21 351 176,00
11.	02.12.2005 r.	2 546 162,32	3,9318	10 011 001,00
	Suma:	**34 065 240,81**		**137 335 273,00**

[dowód: akta kontroli s. 124-161]

Kurs euro był zgodny z tabelami średnich kursów NBP:

Lp.	Data	1 EUR	Nr Tabeli
1.	30.03.2005 r.	4,1193	62/A/NBP/2005
2.	15.04.2005 r.	4,1318	73/A/NBP/2005
3.	6.05.2005 r.	4,1490	87/A/NBP/2005
4.	9.06.2005 r.	4,0375	110/A/NBP/2005
5.	11.07.2005 r.	4,0865	132/A/NBP/2005
6.	3.08.2005 r.	4,0792	149/A/NBP/2005
7.	2.09.2005 r.	3,9747	170/A/NBP/2005
8.	11.10.2005 r.	3,8693	197/A/NBP/2005
9.	2.11.2005 r.	3,9629	212/A/NBP/2005
10.	14.11.2005 r.	3,9958	219/A/NBP/2005
11.	1.12.2005 r.	3,9318	232/A/NBP/2005

[dowód: akta kontroli s. 108]

4.3. *Informowanie ARP o operacjach na rachunku specjalnym przez Ministerstwo.*

Ministerstwo nie przekazywało do ARP informacji ARP o operacjach na rachunku specjalnym. Wyjaśnienia w tej sprawie zawarto w punkcie 3.3 niniejszego protokółu.

4.4. *Saldo rachunku specjalnego na dzień 31.12.2005 r.*

Według wydruku NBP obrotów konta NBP nr 37101010236019171517978000, saldo na dzień 31.12.2005 r. wynosiło 11.034.435,83 EUR. Według raportów FMR w 2005 roku suma zasileń konta wynosiła 45.099.676,64 EUR, natomiast suma wypłat z tego konta wynosiła 34.065.240,81 EUR, co daje saldo na koniec roku 2005 również w kwocie 11.034.435.83 EUR.

[dowód: akta kontroli s. 173-174]

5. Koszty pożyczek i ich wykonanie

W przypadku pożyczki na restrukturyzację zatrudnienia (numer 7224-POL) Bank Światowy przesłał do Ministerstwa następujące faktury:

- z dnia 15 września 2004 r. na kwotę 306.334,49 Euro,
- z dnia 15 marca 2005 r. na kwotę 1.535.560,47 Euro,
- z dnia 15 września 2005 r. na kwotę 1.590.214,29 Euro,
- z dnia 15 marca 2006 r. na kwotę 1.741.375,28 Euro.

Ponadto zapłacono 800.000,00 Euro opłaty wstępno-końcowej (Front end fee).

Ogółem do dnia 12 kwietnia 2006 r. obciążenia z tytułu tej pożyczki wyniosły 5.973.484,53 Euro.

W przypadku pożyczki na likwidacje kopalń (numer 7247-POL) Bank Światowy przesłał do Ministerstwa następujące faktury:

- z dnia 16 maja 2005 r. na kwotę 210.367,06 Euro,
- z dnia 15 listopad 2005 r. na kwotę 533.729,75 Euro.

Ponadto zapłacono 420.500,00 Euro opłaty wstępno-końcowej (Front end fee).

Ogółem do dnia 12 kwietnia 2006 r. obciążenia z tytułu tej pożyczki wyniosły 1.164.596,81 Euro.

[dowód: akta kontroli s. 175-180]

W odpowiedzi na pytanie, o treści:

Z Raportów sporządzanych przez ARP i przedstawianych Radzie Ministrów wynika, że dostępność środków budżetowych na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego i ich wykorzystanie w latach 2004 i 2005 przedstawia się następująco:

Wykorzystanie środków na reformę górnictwa węgla kamiennego dostępnych w budżecie w 2004 i 2005 w tyś. zł			
	Ogółem środki dostępne	**Restrukturyzacja zatrudnienia**	**Likwidacja kopalń**
ROK 2004			
środki dostępne	1 268 122,6	714 308,3	243 000,0
środki wydatkowane	1 074 004,6	618 119,0	218 672,4
pozostało niewykorzystane	**194 118,0**	**96 189,3**	**24 327,6**
wydatkowano z pożyczki BŚ	**444 854,8**	**444 854,8**	**0,0**
ROK 2005			
środki dostępne	1 092 740,8	545 736,0	370 457,0
środki wydatkowane	812 572,6	438 729,0	222 034,1
pozostało niewykorzystane	**280 168,2**	**107 007,0**	**148 422,9**
wydatkowano z pożyczki BŚ	**247 726,6**	**131 892,8**	**115 833,8**

Uwaga: W tabeli nie uwzględniono wykorzystania środków, które nie wygasły z końcem roku budżetowego.

Czy w związku z tym w roku 2005 niezbędne było korzystanie z pożyczek Banku Światowego na reformę górnictwa węgla kamiennego, wiążącej się z dodatkowymi

obciążeniami dla Budżetu Państwa, skoro niewykorzystane środki budżetowe dostępne w tym roku na ten cel były wyższe niż suma środków pobranych z pożyczek? Pani Elżbieta Suchocka-Roguska Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów podała:

Ministrem sprawującym nadzór nad realizacją reformy górnictwa węgla kamiennego jest minister właściwy do spraw gospodarki. Do jego właściwości należy również planowanie i wydatkowanie środków budżetowych przeznaczonych na ten cel.

Dotacje na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego, zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2005 (w części 20 – Gospodarka oraz w rezerwie celowej poz. 7), wynikają z zapotrzebowania zgłoszonego Ministerstwu Finansów na etapie prac nad budżetem przez Ministra Gospodarki i Pracy (obecnie Ministra Gospodarki). Później zapotrzebowanie to zostało zweryfikowane i zaakceptowane przez Radę Ministrów oraz Parlament w ramach uchwalania ustawy budżetowej na rok 2005. Środki budżetowe zostały zatem zaplanowane zgodnie z prognozowanymi przez Ministra Gospodarki wydatkami na restrukturyzację sektora.

W trakcie wykonywania budżetu na rok 2005 okazało się, iż część wydatków zaplanowanych na ten rok przez Ministra Gospodarki nie zostanie zrealizowana. Zgodnie z informacjami otrzymanymi z Ministerstwa Gospodarki, niższe wydatkowanie środków na restrukturyzację górnictwa, wynika z następujących przyczyn:

1. *W zakresie działań wykonywanych po zakończeniu likwidacji kopalń nie wykonano niektórych zadań z uwagi na brak rozstrzygnięcia procedur przetargowych.*
2. *Mniej osób niż zakładano skorzystało ze świadczeń górniczych, stypendium na przekwalifikowanie czy kontraktu na przekwalifikowanie, dlatego też mniejsze jest wykorzystanie dotacji na skutki przeniesione tych świadczeń. Zmniejszenie zatrudnienia w górnictwie wynika przede wszystkim z odejść na emerytury (8 069 osób od początku reformy – 89,7 % planu), wykorzystania świadczeń górniczych (5224 osoby od początku reformy – 65,3 % planu) oraz pozostałych odejść. W minimalnym stopniu następuje zmniejszenie zatrudnienia na powierzchni poprzez skorzystanie z dobrowolnych instrumentów aktywizująco-adaptacyjnych. Od początku reformy, ze stypendium na przekwalifikowanie skorzystało 46 osób, a z kontraktu na przekwalifikowanie – 17 osób.*
3. *Kopalnie zrezygnowały z realizacji niektórych zadań związanych z naprawianiem szkód wywołanych ruchem zakładów górniczych.*
4. *W 2005 roku obserwowano zjawisko zmniejszania się tempa odejść z górnictwa z wykorzystaniem instrumentów osłonowych i adaptacyjno-aktywizujących. Ze świadczeń górniczych skorzystało 690 osób, natomiast ze stypendium na przekwalifikowanie – 17 osób, a z kontraktu na przekwalifikowanie – 2 osoby.*
5. *Niskiego zainteresowania instrumentami aktywizująco-adaptacyjnymi w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy.*

Małe wykorzystanie instrumentów osłonowo-aktywizujących oraz ograniczenie prac w zakresie likwidacji kopalń wynika przede wszystkim z dobrej koniunktury na światowym rynku węgla. Kształtowanie się cen węgla zależy od wielu czynników i jest trudno przewidywalne. Dlatego też przebieg procesów restrukturyzacyjnych i związane z nim wydatki (szczególnie w zakresie wykorzystania świadczeń osłonowo-aktywizujących) trudno oszacować.

Ponadto na pytanie, czy w związku z tak nikłym wykorzystaniem pożyczki na likwidację kopalń numer 7247-POL (29,1 na 84,1 mln EURO) oraz sytuacją przedstawioną powyżej dotyczącą niskiego wykorzystania środków budżetowych, Ministerstwo podjęło działania mające na celu zmianę umów pożyczek ograniczającą ich wysokość oraz koszty ich obsługi, Pani Minister Elżbieta Suchocka-Roguska podała:

Odnośnie wykorzystania kredytów Banku Światowego, uprzejmie informuję, że za planowanie i wykorzystanie środków kredytowych odpowiedzialny jest (zgodnie z Uchwałą Rady Ministrów Nr 127/2004) Minister Gospodarki.
Po analizie potrzeb i wykorzystania dostępnych środków, Minister Finansów odstąpił od zaciągnięcia kolejnego (trzeciego), planowanego na 2005 rok kredytu na restrukturyzację sektora węglowego w kwocie 100 mln EUR. Należy jednak zaznaczyć, iż Minister Finansów nie może wstrzymywać realizacji podpisanych kredytów, w przypadku gdy Minister Gospodarki (jako dysponent środków kredytowych) występuje z wnioskiem o wypłatę środków pod planowane wydatki.
Jednocześnie informuję, że zgodnie z otrzymanymi planami na 2007 rok, Minister Gospodarki planuje wykorzystanie wszystkich środków z kredytów Banku Światowego.
Pragnę przy tym podkreślić, iż nie można mówić o <u>niklym wykorzystaniu kredytu</u> (pkt 2 pisma), gdy mowa o wydatkowaniu 35% kredytu w pierwszym roku jego funkcjonowania, a kredyt jest przeznaczony do wykorzystania do dnia 31 marca 2008 roku.

[dowód: akta kontroli s. 183-186]

Kontrolujący poinformowali Panią Zytę Gilowską Ministra Finansów o przysługującym jej prawie:

- zgłoszenia przed podpisaniem protokółu kontroli, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego protokołu kontroli, pisemnych, umotywowanych zastrzeżeń co do ustaleń zawartych w protokóle kontroli (art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o NIK);
- odmowy podpisania niniejszego protokołu kontroli, z jednoczesnym obowiązkiem złożenia na tę okoliczność, w terminie 7 dni, wyjaśnień dotyczących przyczyn odmowy podpisania protokołu kontroli (art. 57 ust. 1 ustawy o NIK). w przypadku zgłoszenia zastrzeżeń, termin 7 dni - zgodnie z art. 57 ust. 2 ustawy o NIK - biegnie od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozpatrzenia;
- złożenia z własnej inicjatywy na piśmie dodatkowych wyjaśnień co do przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości opisanych w niniejszym protokóle kontroli, w terminie uzgodnionym z kontrolerem (art. 59 ust. 2 ustawy o NIK).

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do księgi ewidencji kontroli nr 181.

Niniejszy protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden wręczono w dniu 24 kwietnia 2006 r. Pani Minister.

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2006 r.

p.o. DYREKTORA
Sekretariatu Ministra
potwierdzam otrzymanie

Arkadiusz Huzarek

Kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli

Wojciech Graca
Główny specjalista kontroli państwowej

Wojciech Graca
.....

Mariusz Marquardt
Główny specjalista kontroli państwowej

.....

Zyta Gilowska
Minister Finansów

Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETARZ STANU
.....
Zbigniew Dynak

Warszawa, dnia 08.05 2006 r.